

Dr. Merve Sarıkaya

**ANONİM ŐİRKET YÖNETİM KURULU
ÜYELİĞİ SIFATININ SONA ERMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XIX
KONUNUN TAKDİMİ VE SINIRLANDIRILMASI	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YK ÜYESİ İLE AŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ İLE SONA ERMESİNE YÖNELİK NORMATİF DÜZENE GENEL BAKIŞ

I. YK ÜYESİ İLE AŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ 5	
A. Konunun Önemi	5
B. YK Üyesinin Organ Sıfatı	6
1. Organ Kavramı	6
2. Organ Sıfatını Tespitte Kullanılacak Kriterler	10
a. Şekli kriter (Biçimsel organ)	10
b. Maddi kriter (Fiili organ).....	11
3. YK Üyesinin Organ Sıfatına İlişkin Doktrindeki Görüşler	15
4. YK Üyesinin Organ Sıfatına İlişkin Kanaatimiz.....	19
C. YK Üyesi ile AŞ Arasındaki Sözleşmesel İlişki	22
1. Sorunun Ortaya Konulması	22
2. Doktrindeki Görüşler.....	24
a. Vekalet sözleşmesi görüşü	24
b. Hizmet sözleşmesi görüşü.....	26
c. Sui generis sözleşme görüşü.....	28

3. İçtihat.....	29
4. Değerlendirme	31
a. TTK'nın YK üyelerine ilişkin hükümlerinin hizmet ve vekalet hükümleri ile karşılaştırılması.....	31
b. YK üyesi ile AŞ arasındaki sözleşmenin <i>sui generis</i> olup olmadığı sorunu	47
c. YK üyesi ile AŞ arasındaki sözleşmesel ilişkiye dair kanaatimiz.....	50
D. YK Üyesinin Çifte Statüsü.....	51
1. Sorunun Ortaya Konulması.....	51
2. YK Üyelerinin Farklı Konumlarının Bağımlılık Unsuruna Etkisi	55
a. Tek kişi YK üyesi.....	56
b. YK başkanı.....	57
c. Yönetim ve temsil yetkisini devralan YK üyeleri.....	59
3. Üst Gözetim Yükümlülüğünün YK Üyelerinin Bağımlılığı ile İlişkisi	61
E. YK Üyesi ile AŞ Arasındaki İlişkinin Niteliğine Dair Kanaatimiz..	64
II. YK ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİNE İLİŞKİN NORMATİF DÜZEN	66
A. Türk Hukukunda YK Üyeliğinin Sona Ermesi.....	66
1. 865 Sayılı Ticaret Kanunu	66
2. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	67
3. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	70
B. Karşılaştırmalı Hukukta YK Üyeliğinin Sona Ermesi	71
1. İsviçre Hukuku.....	71
2. Alman Hukuku.....	73
3. Fransız Hukuku.....	75
4. İngiliz Hukuku	77

İKİNCİ BÖLÜM
YK ÜYELİĞİNİN TEK TARAFLI İRADE
BEYANI İLE SONA ERMESİ

I. YK ÜYELİĞİNİN AŞ'NİN TEK TARAFLI İRADE BEYANI İLE SONA ERMESİ: AZİL (GÖREVDEN ALMA)	79
A. Azil Kararının Hukuki Niteliği	79
B. Azil Kararı.....	82
1. Şekli Şartlar.....	82
a. Azil kararı vermeye yetkili merci.....	82
i. GK tarafından azil	82
ii. Tüzel kişi YK üyeleri ile temsilcilerinin azli (TTK 334; TTK 359)	84
iii. Özel kanunlara tabi AŞ'lerde YK üyelerinin azli.....	87
iv. YK üyelerinin mahkeme tarafından azli.....	88
b. Azil kararı için gerekli yeter sayılar	90
c. Azil kararında oydan yoksunluk.....	93
2. Maddi Şartlar.....	95
a. Azlin her zaman mümkün olmasının korporatif düzlemde sınırları.....	95
b. Gündemde azil yahut azille ilgili madde bulunması	100
i. Azil kararında gündeme bağlılık kuralının gerekliliği	100
ii. Azille ilgili gündem maddelerinin tespiti	101
iii. İlgili maddenin azli haklı kılması gerekip gerekmediği sorunu	110
iv. Azil kararında gündeme bağlılık ilkesine dair ara değerlendirme	111
c. Haklı sebeplerin varlığı.....	113
i. Haklı sebep kavramı ve YK üyelerinin azlinde haklı sebep örnekleri.....	113
ii. Haklı sebeplerin esas sözleşmede belirlenmesi	116

iii. Tüzel kişi YK üyesi ile adına atanan gerçek kişiler bakımından haklı sebepler	117
iv. TTK 360 uyarınca atanan üyeler bakımından haklı sebepler.....	118
v. TTK'da düzenlenen bir haklı sebep örneği: Denetçinin olumsuz görüş yazısı (TTK 403/V)	119
C. Azil Kararının Hukuki Sonuçları ve Bazı Özel Tartışmalar	123
1. Azil Kararının Geri Alınması	123
2. Azil Kararının Hükümsüzlüğü.....	125
a. Hükümsüzlüğe ilişkin genel esaslar	125
b. Gündemde azil yahut ilgili bir madde olması halinde azil kararının hükümsüzlüğü	127
c. Gündemde azil yahut ilgili bir madde olmaksızın haklı sebebe dayanmayan azil kararının hükümsüzlüğü..	127
3. Yeni Üye Seçimi	137
a. Gündemde madde olmaksızın azli takiben yeni üye seçilip seçilemeyeceği sorunu	137
b. Açılan üyeliğin kooptasyon ile doldurulması imkanı.....	140
c. Azil kararının butlanına hükmedilmesinin üyelik sıfatına etkisi ve sicil hukuku bakımından olası sorunlar.	142
4. Azledilen Üyenin Tazminat Hakkı.....	144
a. Tazminat talebinin hukuki niteliği	144
b. Tazminat talebinin şartları.....	146
i. Tazminat talebinde haklı sebep ve uygun olmayan zaman kavramları.....	146
ii. Tazmin edilmesi gereken zararın niteliği ve kapsamı	154
(a) Doktrindeki ve içtihatdaki yaklaşımlar	154
(b) Kanaatimiz	158
c. Tüzel kişi YK üyelerinin temsilcilerinin tazminat talebi..	161
II. YK ÜYELİĞİNİN ÜYENİN TEK TARAFLI İRADE BEYANI İLE SONA ERMESİ: İSTİFA	161
A. İstifa Beyanının Hukuki Niteliği.....	161

- B. İstifa Beyanının Şekli ile Sicile Bildiriminde “İlgili” Kavramı 163
 C. İstifa Beyanının Muhatabı 165
 D. Uygun Olmayan Zamanda İstifa Halinde Tazminat Hakkı 168

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YK ÜYELİĞİNİN KANUNİ VE ESAS
SÖZLEŞMESEL NEDENLERLE SONA
ERMESİ

- I. GÖREV SÜRESİNİN BİTMESİ NEDENİYLE SONA ERME 171
- A. YK Üyelerinin Görev Süresinin Tespitinde Tartışmalı Hususlar 171
1. Görev Süresine Dair Kanuni Düzenlemeye Genel Bakış 171
2. Görev “Yılı” İbaresinin Anlamı..... 175
3. Esas Sözleşme veya GK Kararında Belirlenmediği
 Durumda Görev Süresinin Tayini..... 178
- B. Görev Süresi Dolan YK Üyelerinin Hukuki Durumu..... 179
1. Sorunun Ortaya Konulması..... 179
2. Doktrin ve İçtihat 181
- a. Doktrin 181
- i. eTTK dönemine özgü bir tartışma: Süresi dolan
 YK'nın GK'yı toplantıya çağırma yetkisi 181
- ii. Süresi dolan YK'nın görevinin kendiliğinden sona
 ereceğine ilişkin görüş 183
- iii. Süresi dolan YK'nın yetkilerinin zorunlu ve acil
 işlemler ile sınırlı olarak devam edeceğine ilişkin
 görüş..... 184
- iv. Süresi dolan YK'nın tam yetkili olarak göreve
 devam edeceğine ilişkin görüş 185
- v. İsviçre hukukunda soruna yaklaşım..... 187
- b. İçtihat..... 189
3. Kanaatimiz..... 192

II. ÖLÜM, EHLİYETİN KISITLANMASI VE İFLAS NEDENİYLE SONA ERME	202
A. Ehliyetin Kısıtlanması	202
1. YK Üyelerinin Ehliyet Koşulu	202
2. Yasal Danışman Atanan Kişilerin Üyelik Sıfatı.....	206
3. Ehliyet Kaybının Tespiti Sorunu ve YK Üyeliğine Etkisi	210
B. İflas	212
1. İflasın YK Üyeliğini Sona Erdiren Bir Hal Olmasının Yerindeligi	212
2. İflasa Tabi Kimseler ve YK Üyelerinin İflasa Tabi Olup Olmadığı Sorunu.....	215
3. YK Üyeliğinin Sona Erme Anı.....	217
4. YK Üyesinin Konkordato Talebinin YK Üyeliğine Etkisi	218
C. Ölüm.....	221
1. YK Üyesi Gerçek Kişinin Ölümü.....	221
2. YK Üyesi Tüzel Kişinin Sona Ermesi	222
D. YK Üyesinin Ölümü, Ehliyetini Kaybetmesi ve İflası Hallerinde TBK 513'ün Uygulanma Kabiliyeti	227
E. Kanuni Şartlara Aykırı Olarak Seçilen YK Üyesinin Hukuki Durumu.....	228
III. ÖZEL KANUNLARDA DÜZENLENEN NİTELİKLERİN KAYBI NEDENİYLE SONA ERME	230
A. Özel Kanunlarda Düzenlenen Objektif Kriterler	231
B. Özel Kanunlarda Düzenlenen Sübjektif Kriterler	234
IV. YK ÜYELİĞİ SIFATINI ETKİLEYEN DİĞER HUSUSLAR.....	237
A. YK Üyesinin Hukuki Durumunda Meydana Gelen Değişikliklerin YK Üyeliği Sifatına Etkisi.....	237
1. ÇekK 5/II Uyarınca YK Üyesi Hakkında Yasaklılık Kararı Verilmesi	237
2. TCK 53 Uyarınca YK Üyesinin Haklardan Yoksun Bırakılması	238

---

3. YK Üyeliği ile Bađdařmayan Bir Görev İcra Etmenin YK Üyeliğine Etkisi.....	240
a. Denetçi sıfatı.....	240
b. Devlet memuru sıfatı	242
B. AŞ'nin Hukuki Durumunda Meydana Gelen Değişikliklerin YK Üyeliği Sıfatına Etkisi.....	243
1. AŞ'nin İflası	243
2. AŞ'nin Konkordato Talebi.....	245
3. CMK 133 Uyarınca AŞ Yönetimine Kayyım Tayini	246
4. AŞ'nin Tüzel Kiřiliđinin Sona Ermesi	248
a. Tasfiye sonucu sona erme.....	248
b. Yeniden yapılandırma işlemleri sonucu tasfiyesiz sona erme	250
V. ESAS SÖZLEŞMEDE ÖNGÖRÜLEN NİTELİKLERİN KAYBI NEDENİYLE SONA ERME	251
A. Emredici Hükümler İlkesi Işığında Esas Sözleşmede Öngörülebilecek Üyelik Nitelikleri	251
1. İlkesel Anlamda Emredici Hükümler İlkesi	252
2. Esas Sözleşmede Öngörülebilecek Üyelik Nitelikleri.....	256
a. Yaş şartı.....	257
b. Aile veya mesleğe mensubiyet şartı	258
c. Cinsiyet şartı.....	259
d. TTK ile terk edilen üyelik şartlarının esas sözleşme ile aranması sorunu	261
3. Üyelik Şartlarının Yalnızca Bazı Üyeler Bakımından Aranması ve Eşitlik Sorunu	267
4. Esas Sözleşmede Yer Alan Niteliklere Aykırı Olarak Seçilen YK Üyesinin Hukuki Durumu.....	269
B. Esas Sözleşme ile YK Üyeliğini Sona Erdiren Hallerin Düzenlenip Düzenlenemeyeceđi Sorunu.....	273

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YK ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİNİN
SONUÇLARI

I. ÜYELİK SIFATI İLE DİĞER HUKUKİ İLİŞKİLERE ETKİSİ.....	279
A. Üyelik Sıfatına Etkisi.....	279
B. Diğer Hukuki İlişkilere Etkisi	280
C. Çifte Statü Halinde YK Üyeliğinin Sona Ermesinin Hizmet İlişkisine Etkisi.....	281
D. Sona Ermenin Sicile Tescili.....	283
II. HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERE ETKİSİ.....	284
A. Hak ve Yetkiler Üzerine Etkisi	284
1. İdari/Yönetimsel Haklar	284
a. GK'yı toplantıya çağırma hakkı.....	285
b. YK toplantısına katılma hakkı.....	286
c. AŞ'yi temsil etme hakkı.....	289
d. Bilgi alma ve inceleme hakkı	292
2. Mali Haklar	293
a. Kazanç payı ve huzur hakkı	295
b. Ücret hakkı.....	297
B. Yükümlülükler Üzerine Etkisi.....	299
1. İlkesel Anlamda Sadakat Yükümlülüğü	300
2. Rekabet Yasağı	301
3. Sır Saklama Yükümlülüğü.....	308
III. SORUMLULUK ÜZERİNE ETKİSİ.....	311
A. TTK Uyarınca Sorumluluk.....	311
1. Kural: Üyelik Sıfatı ile Birlikte Sorumluluk da Sona Erer.	311
2. İstisna: YK Üyesinin Fiili Organ Sorumluluğu	313
a. Fiili YK üyesinin şahsi sorumluluğu	313
b. Fiili YK üyesinin eylemleri dolayısıyla AŞ'nin sorumluluğu	316

---

c. Sorumluluk davasında AŞ'nin davacı olup olamayacağı ve kusur sorunu	319
3. Sıfatını Kaybeden Üyenin İbrası: İbra Edilmeme Kararının İptali ile Hükmen İbra Davası Açma İmkânı	320
a. YK üyeliği sona eren kişilerin ibranın reddi kararına karşı iptal davası açma imkanı.....	323
b. YK üyeliği sona eren kişilerin hükmen ibra davası açma imkanı.....	324
B. VUK ve AATUHK Uyarınca Kamu Borçlarından Sorumluluk ..	328
IV. ORGAN YOKLUĞU.....	335
A. Organ Yokluğunun Kooptasyon Marifetiyle Giderilmesi.....	335
B. Kooptasyon Marifetiyle Seçimde İmtiyazların Gözetilmesi	341
C. Görev Süresinin Sona Ermesi Halinde Kooptasyonun Uygulanabilirliği.....	342
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	345
KAYNAKÇA.....	361